

Policy visseblåsarfunktionen

Bakgrund

Vaggeryds kommun ska vara en öppen och ärlig organisation som arbetar för att motverka korruption, missförhållanden och oegentligheter. Kommunen har en nolltolerans mot korruption, missförhållanden och oegentligheter i den kommunala organisationen.

Ny lagstiftning

2021 kom en ny lag¹, "Lag om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden" (Visselblåsning). Den skärper skyddet mot repressalier för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang rapporterar information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram.

Den omfattar anställda, arbetssökande, volontärer, praktikanter, personer som ingår i förvaltnings- och ledningsorgan. De kan anmäla om misstankar avseende allvarliga missförhållanden i den kommunala organisationen.

Även i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) är ändringar införda som innebär att vissa uppgifter omfattas av sekretess.

Med allvarliga missförhållanden avses överträdelser av unionsrätten (lagstiftning) men även brott med fängelse i straffskalan eller därmed jämförliga missförhållanden.

Det är tillräckligt att anmälaren genom larmet framför konkreta misstankar om allvarliga missförhållanden. Arbetsgivare får inte utsätta en arbetstagare för repressalier på grund av att arbetstagaren slår larm om allvarliga missförhållanden i arbetsgivarens verksamhet.

Utöver det skydd som finns i lag accepterar Vaggeryds kommun inte att en anmälare drabbas av repressalier för att ha lämnat in upplysning till kommunens visseblåsarfunktion i god tro.

Anmälan

Anmälan ska kunna göras skriftligen, muntligen eller vid ett fysiskt möte. Visselblåsarfunktionen ska kunna ta emot rapporter om missförhållanden och ha kontakt med visseblåsare, följa upp det som rapporteras, och lämna återkoppling om uppföljningen till visseblåsaren.

Personerna som arbetar i de interna rapporteringskanalerna kan vara

¹ Lag (2021:890)

anställda hos Vaggeryds kommun, kommunala bolag och kommunalförbund eller hos någon som anlitas för att hantera uppgifter som rapporterats in.

Visselblåsarfunktion

Ansvar för visselblåsarfunktionens utredningar

Vaggeryds kommuns visselblåsarfunktion och interna rapporteringskanaler samverkar med Jönköpings kommun vad gäller visselblåsarfunktionen.

Visselblåsarfunktionen består av HR-chef, kanslichef samt chefsjuristen i Jönköpings kommun.

Anmälan kan lämnas via vanlig post, intern post, e-post eller formulär på intranätet.

Anmälan tas emot av HR-chef och kanslichef som gemensamt bedömer om anmälan faller inom ramen för visselblåsarfunktion.

Om så bedöms vara fallet skickas anmälan vidare till chefsjuristen i Jönköpings kommun. För att anmälan ska skickas vidare till chefsjuristen ska uppgifterna röra antingen misstankar om missförhållanden eller oegentligheter.

Chefsjuristen i Jönköping svarar därefter självständigt för visselblåsarfunktionens handläggning och utredning av anmälningar. Chefsjuristen tar självständigt ställning till om missförhållande/oegentlighet ska polisanmälas.

Kravet på allmänintresse innebär att rapportering om förhållanden som enbart rör personens egna arbets- eller anställningsförhållanden normalt sett inte omfattas av skyddet. Sådana frågor får hanteras enligt de vanliga kanalerna som finns inom arbetsrätten och arbetsmiljörätten.

Det innebär att anmälningar som uteslutande innehåller uppgifter rörande personers ledar- och chefsegenskaper, pedagogiska förmåga samt moral- och etik överlämnas av visselblåsarfunktionen till ordinarie linjeorganisation för eventuellt vidare handläggning.

Om uppgifter i anmälan/tips riktar sig mot personer i visselblåsarfunktionen överlämnas ärendet istället till kommundirektören.

Visselblåsarfunktionen är en kanal för samtliga som omfattas av lagen dvs anställda, arbetssökande, volontärer, praktikanter, personer som ingår i förvaltnings- och ledningsorgan. De kan anmäla om misstankar avseende allvarliga missförhållanden i den kommunala organisationen.

Sekretess för anmälare

Anmälan utgör allmän handling när den inkommit till visselblåsarfunktionen.

Uppgiftslämnare behöver inte lämna namn och personuppgifter utan kan vara anonym.

Anmälaren har möjlighet att få återkoppling i ärendet inom tre månader men det kräver dock att anmälaren lämnar sina kontaktuppgifter i anmälan.

Genom ändring av OSL² kan uppgift som avslöjar anmälarens eller annan enskilds identitet hållas hemlig. Även om namn och uppgifter som möjliggör identifiering av personer kan omfattas av sekretess innebär det inte att övriga uppgifter i en anmälan omfattas av sekretess.

Det görs en prövning i varje enskilt fall. Även om anmälan/tips görs anonymt ska uppgifterna behandlas med grundlighet och seriositet.

² 32 kap 3 b § OSL

Riktlinjer och rutiner

Rapporteringskanal för anmälan

Allmän handling

Anmälan utgör allmän handling när den inkommit till Visselblåsarfunktionen. Uppgiftslämnare behöver inte lämna namn och personuppgifter utan kan vara anonym.

För att en ordentlig utredning ska kunna göras är det dock en fördel om anmälaren inte är anonym så att följdfrågor kan ställas. Enligt Offentlighets och sekretesslagen kan uppgift som avslöjar anmälarens eller annan enskilds identitet hållas hemlig. Även om namn och uppgifter som möjliggör identifiering av personer kan omfattas av sekretess innebär det inte att övriga uppgifter i en anmälan omfattas av sekretess. Det görs en prövning i varje enskilt fall. Även om anmälan görs anonymt ska uppgifterna behandlas med grundlighet och seriositet.

Anmälan

Anmälan kan lämnas digitalt via e-tjänst på kommunens hemsida, som vanligt brev, internpost eller vid ett samtal. Kommunens Visselblåsarfunktionen ska kunna ta emot rapporter om missförhållanden och ha kontakt med visselblåsare, följa upp det som rapporteras, och lämna återkoppling om uppföljningen till de som slagit larm. Visselblåsarfunktionen, HR-chef och kanslichef gör sedan en bedömning av den inkomna anmälan samt diarieför handlingen.

För att anmälan ska skickas vidare till chefsjuristen ska uppgifterna röra antingen misstankar om missförhållanden eller oegentligheter. Anmälan som faller inom ramen för visselblås skickas vidare till chefsjuristen i Jönköpings kommun för handläggning och utredning av anmälan. Chefsjuristen tar självständigt ställning till om missförhållande/oegentlighet ska polisanmälas.

En digital anmälan lämnas på kommunens hemsida www.vaggeryd.se

Anmälan som lämnas via vanligt brev ska skickas till;

Att Visselblåsarfunktionen

Vaggeryds kommun

Box 43

568 21 Skillingaryd

Muntlig anmälan görs till, chefsjuristen 036-10 28 54, som gör en tjänsteanteckning angående samtalet.

Bekräftelse på att anmälan mottagits ska lämnas till anmälaren senast 7 dagar efter mottagandet. Om anmälaren valt att vara anonym kan bekräftelsen inte lämnas.

Anmälan ska ge;

- information om missförhållanden i ett arbetsrelaterat sammanhang där det finns ett allmänintresse att det kommer fram.

Exempel

Missförhållanden kan vara handlingar som allvarligt åsidosätts med fara för någons hälsa. Handlingen behöver dock inte vara en brottslig gärning utan kan även avse allvarligt olämpligt agerande såsom diskriminerande arbetsrutiner.

- information om missförhållanden som strider mot en EU-rättsakt, lagstiftning. Begreppet avser missförhållanden som rör misstanke om olagliga gärningar d.v.s. gärningar som kan bli föremål för polisanmälan såsom:

- Bedrägerier (till exempel oriktig bokföring, överträdelser av interna kontrollprocedurer, förskingring av tillgångar eller bedrägeri),
- Trolöshet mot huvudman som innebär att man missbrukar sin förtroendeställning gentemot någon annan då man fått i uppgift att sköta ekonomiska angelägenheter, kvalificerad teknisk uppgift eller ska övervaka skötseln av sådan uppgift och detta missbruk innebär skada för kommunen,
- Mutor och korruption (till exempel tagande eller givande av muta),
- Brott mot konkurrensrättslig lagstiftning (till exempel utbyte av priskänslig information, konkurrensskadlig samverkan)
- Allvarliga hot mot miljö, hälsa och säkerhet

Anmälan omfattar inte;

- Klagomål om den egna arbetssituationen vilket ska hanteras via till exempel facklig organisation
- Inte vårdtagare, brukare eller kund

Anmälan som uteslutande innehåller uppgifter rörande personers ledar- och chefs-egenskaper, pedagogiska förmåga samt moral- och etik överlämnas av visselblåsarfunktionen till ordinarie linjeorganisation för eventuellt vidare handläggning.

Innehåll i anmälan

För att underlätta utredning rekommenderas att anmälan innehåller följande:

- Vilket allvarligt missförhållande/oegentlighet som misstänks ha begåtts.
- Vem som misstänks ha varit delaktig.
- Vilka verksamheter, nämnder eller bolag i kommunen som är berörda.

Dokumentation eller andra uppgifter som kan underlätta fortsatt utredning.

Denna lagstiftning inskränker inte det skydd som finns i annan grundlagsstiftning, till exempel yttrandefrihet, meddelarfrihet eller skydd enligt Lagen om anställningsskydd samt Medbestämmandelagen.

Personer i ledande ställning (ledningsorgan)

Utifrån medborgarnas och samhällets förtroende är det av extra stor betydelse att personer i ledande ställning kan bli föremål för en objektiv och saklig granskning. Med personer i ledande ställning avses följande befattningar.

- Kommundirektör
- Verkställande direktör för kommunala bolag
- Förvaltningschefer
- Chefer ingående i respektive förvaltnings- och bolags ledningsgrupp

Arbetsrätt

Uppgifter till visselblåsarfunktionen kan föranleda såväl polisanmälan som arbetsrättsliga åtgärder. Även om uppgifterna inte utgör skäl för polisanmälan kan de alltjämt utgöra skäl för arbetsrättsliga åtgärder. Ansvar för handläggning och utredning av eventuella arbetsrättsliga åtgärder åvilar ordinarie linjeorganisation i samarbete med kommunens centrala HR-enheten.

Sekretess för utredningen

Visselblåsarfunktionens utredningar utgör allmän handling då utredning färdigställts. Även i visselblåsarfunktionens utredning finns efter ändringar i OSL möjlighet att hålla enskildas identitet hemlig. I övrigt prövas uppgifterna i varje enskilt fall om de omfattas av sekretess enligt OSL.